

de parochiale kerken in eigenlijken zin en door zichzelf kerken zijn; dat andere samenvoegingen, als zij soms kerken genoemd worden, slechts bijkomstig en om iets anders dat zijn en zoo genoemd worden.⁵⁾

Voetius wil er dus niet van weten, dat classis-kerken te zamen, en kerken van een synodaal ressort met elkander, eene geïnstitueerde kerk zouden vormen, zooals eene plaatselijke kerk zulk eene ecclesia instituta is. Hij verwerpt die gedachte uitdrukkelijk en nadrukkelijk en herhaaldelijk. En de voorstelling, dat de kerken van eene classis of synode te zamen een geheel zouden vormen als ecclesia instituta, waarvan de plaatselijke geïnstitueerde kerken deelen of afdeelingen zouden zijn, druist geheel tegen Voetius' uiteenzettingen in. De plaatselijke of particuliere of parochiale kerken gaan voorop, zijn de eigenlijke kerken, de kerken in eigenlijken zin. Hij stelt de vraag, „of de parochiale kerk in orde van voortbrengenden aard voorafgaat aan de classis, en hare constituerende en formatie aan de uiteengezette confederalie, de instelling en uitoefening van de classicale correspondentie“. Hij antwoordt: „Ja, zooals... de zaak die met eene andere vereenigd wordt, voorafgaat aan die eenheid, zoo moet er eerst eene kerk zijn, en een op zichzelf geëend en geformeerd bestuur van deze, voordat zij door betrekkingen naar buiten met andere in verband gebracht, en met deze in een collectief geheel medegeordend kan worden.“⁶⁾ Daarna werpt hij de vraag op, „of de innerlijke en eigenlijke kerkelijke macht van eene particuliere kerk en (hare) kerkeraad in eerste en tweede werkzaamheid, in zijn en uitoefening, afhangt van de bestendige influëncering en veroorzaking van hare classicale of synodale verbinding, zooals de stralen van de zon, zooals de boom van zijn wortel, zooals een stroom van zijne bron, zooals een huis van zijn fundament, zooals de gewaarwordingen en bewegingen der leden van het hoofd.“ En hij antwoordt daarop: „Nee, omdat die alleen van Christus afhangt op autocratische wijze, als het hoofd en den wortel, en van Diens leden in dienenden zin en wat de toepassing betreft; en dat dezen ook zijn het adequate subject ervan.“⁷⁾

We zien, dit geeft eene geheel andere voorstelling dan die van een classicaal of synodaal geheel met deelen of afdeelingen. En wat de verdelingen van classis en synode betreft, antwoordt Voetius op de vraag, of en op welke wijze zij kerk zijn en genoemd kunnen worden, of zichtbare en particuliere kerken: „Eene kerk in het enkelvoud kunnen zij op eigenlijke wijze niet genoemd worden, maar overdrachtelijk, omdat zij de kerken vertegenwoordigen en zich aaneensluiten en handelen in die samenkomst alsof zij ééne kerk waren... Vereenigde of gecombineerde kerken worden zij genoemd in het meervoud, niet in eersten zin en onmiddellijk, maar in tweeden zin en op middellijke wijze, door afvaardiging namelijk, omdat er eenigen door de kerken gedelegeerd zijn, in wie en door wie de afvaardigende kerken daar begrepen worden samen te komen en te handelen, en aldus metterdaad hare correspondentie uit te oefenen.“⁸⁾

Elke particuliere kerk is in zichzelf kerk, en heel zoo, en is het eerste en eigenlijke subject van de kerkelijke macht, evenals ieder mensch het subject is van zijn kenvermogen.⁹⁾ Voetius stelt ook de vraag: „Of de dienaren alleen, hetzij afzonderlijk genomen, hetzij tezamen, d.i. samenkomsten van de dienaren eener synode, en classis, die uit afgevaardigden van kerken bestaan, hetzij alleen de dienaren, of ook de ouderlingen (het onmiddellijke en eerste subject der kerkelijke macht zijn), op die wijze, dat die macht vandaar afvloeit naar alle particuliere kerken en hare kerkeraden?“ En zijn antwoord is: „Ik ontken dat. Want zoover is het er van af, dat ik meenen zou,

dat die kerken uit die samenkomsten als eerste samenstellende krachten (eigenlijk: beginselen) ontstaan, en alle hare macht vandaar medegedeeld wordt, en ten laatste op die afgevaardigden uitcengaat, en zelfs noodzakelijkerwijs in haar ontstaan en hare actie van hen afhangt, dat ik veel eer het tegendeel vaststel.“¹⁰⁾

S. GRELDANUS.

10) Quaest. An soli Ministri sive seorsim considerati, sive collectim, h. e. conventus Ministrorum Synodi scilicet et Classis constantes ex delegatis Ecclesiarum, solis scilicet Ministris, aut etiam Senioribus (immediatum et primum subiectum Potestatis Ecclesiae sint); ita ut inde Potestas in particulares quasque Ecclesias, earumque Consistoria derivetur? Resp. Neg. Tantum enim abest, ut Ecclesias ab illis coetibus oriri tanquam primis principibus constitutibus, omnemque earum Potestatem inde communicari et in Delegatos illos ultimo resolvi, atque adeo necessario ab his in ortu et actu suo dependere putem: ut potius contrarium statuam, p. 182/183.

UIT DE SCHRIFT

Het ware heilgdom.

Want Christus is niet ingegaan in het heilgdom, dat met handen gemaakt is, hetwelk is een tegenbeeld van het ware, maar in den hemel zelve.

Hebreë 9:24.

„In den hemel zelve“; — het is duidelijk, dat hier het ware heilgdom wordt aangewezen in onderscheiding van het niet-echte, het schaduwachtige heilgdom, gelijk Israëls tabernakel dit deed zien.

In den voorhof van dien tabernakel stond de menigte van Israël. En het hart der vromen trok naar het binnenste heilgdom, waar God troonde op de ark. Daarheen, naar de gemeenschap met den God des Verbonds, ging het leven hunner ziel. Zelf mochten zij tot den Heere niet komen. Als een onheilig volk werden ze teruggehouden in den voorhof. Slechts één hunner werd toegelaten; één, dien God verkoren had om hun vertegenwoordiger te zijn. Maar in dien ééne gingen zij dan toch binnen. In den Hoogepriester verscheen heel het volk voor Gods aangezicht, en werd de begeerte der vromen vervuld.

Dit nu was de schaduw.

Het echte is gekomen in Christus Jezus. Hij ging het ware heilgdom binnen, den hemel zelve.

Naar dat ware heilgdom gaat de begeerte der ziel van allen, die de gunst des Heeren zoeken en een oprecht verlangen hebben om in de vreeze Zijns Naams te wandelen. Gelijk de vrome Israëliet met zijn ziel leefde achter het voorhangsel, zoo heffen wij in onze beste oogenblikken onze harfen opwaarts naar den hemel, naar God; want daar is toch het leven en de blijdschap der ziel; daar is het ware, daar is eigenlijk de werkelijkheid.

En nu zijn wij op deze aarde, — in den voorhof. En wij kunnen niet ingaan. Wie zal verkeeren, groote God, in Uwe tent? Het antwoord ligt in onzen Heere Jezus Christus. Hij, onze Vertegenwoordiger, in onze natuur en onzer één geworden, Hij gaat vanuit ons midden, vanuit den kring Zijner discipelen, gelijk de Hoogepriester vanuit Israël, het ware heilgdom binnen. Christus gaat voor ons tot God. Maar dan is Zijn Gemeente ook eigenlijk reeds daarboven. Dan is haar leven reeds in den hemel zelve. Gods kinderen worden niet gerekend naar zichzelf, maar naar Christus. In Hem zijn zij de werkelijkheid ingegaan. Al toeven zij nog op aarde, zij zijn eigenlijk reeds in den hemel zelve. Hun leven is met Christus verborgen in God.

Doch dan ligt hier voor ons een belangrijke gevolgtrekking.

Wij kunnen wel het conflict bij de Jodenchristenen tusschen schaduw en werkelijkheid ons niet goed voorstellen, maar wij staan voor een veel ernstiger conflict. Want als daarboven voor ons het ware heilgdom is en de eigenlijke werkelijkheid, is dit dan de volle levensovertuiging waaruit wij denken en handelen? In den hemel is het echte. Daar leven wij wezenlijk en werkelijk. En er zijn ook ideale tijden, waarin geloof en hope en liefde samenwerken, en wij gevoelen dat onze wandel in de hemelen is, en wij hier op aarde leven als burgers van den hemel. Maar laat ons oprecht zijn; — is dit niet juist het conflict van de Gemeente des Heeren, dat zij, — al leeft ze niet meer in de zonde, — toch praktisch de zaken omkeert. Immers, het eigenlijke ligt voor haar zoo veelszins op de aarde. En de hemel, en de hemelsche dingen, — het is voor haar besef dikwijls een schaduwrijk. Het echte en ware, dat is toch maar hier beneden. En de hemel, daar hopen we naar toe te gaan als we sterven. En dat sterven moet liefst zoo lang mogelijk wegblijven. Dat sterven is een ramp. Want dan gaan wij van het echte af; dan moeten we het ware loslaten. En zeker, de hemel, ja, daar is alles wel schoon en heerlijk, maar eigenlijk is het een asyl voor daklozen. Ons echte huis is op aarde.

En nu is het onze leer, — de leer die niemand onder ons tegensprekt, — dat Christus ingegaan

is in den hemel zelve, en dat daarboven nu voor ons de werkelijkheid ligt, en het ware heilgdom, en dat wij nu daar wezenlijk zijn en leven. Maar nu — ons leven. En dan komt de gebrokenheid. Dan komt de inconsequentie. Dan zoeken wij praktisch op aarde veelszins het echte en ware, en de hemel wordt een supplement. Moesten we niet iets gansch anders laten zien? Moesten we niet de hemelvaart van Christus laten zien? en in Hem de hemelvaart van ons? en dat nu ons echte leven en de ware werkelijkheid daarboven ligt? Moesten we niet consequent zijn?

En laat nu niemand meenen, dat wij dus hier op aarde maar met droog brood tevreden moeten zijn, en maar stil zijn, want later krijgen we het beter; in den hemel wordt het pas goed. Nee, die zoo denkt heeft het niet verstaan. Hier wordt niet de hemel pas na dit leven voorgesteld, doch de hemel heden en in dit leven. Nu moet ons leven daarboven zijn, nu onze ziel vol van de waarachtige dingen. En vanuit dat standpunt moet dan onze strijd gevoerd; onze strijd tegen de zonde en de wereld; onze strijd voor den wil Gods in ons en buiten ons, onze strijd om zalig te worden. Dan zouden wij voor hetzelfde strijden, maar we deden het anders; want we waren anders, en we leefden anders; en onze strijd zou hooger geëld en gewijd zijn. Maar nu doen we het half. We verdeelen het. We zijn niet consequent. We breken onze eigen kracht; voor onszelf en voor Gods Koninkrijk.

Dat is onze schuld tegen de hemelvaart van Jezus Christus. De Jodenchristenen verloorochenden Christus' hemelvaart door vast te houden aan het heilgdom, dat met handen gemaakt was. En wij verloorochenen eveneens die hemelvaart, door ook vast te houden aan een heilgdom, dat met handen gemaakt is, — nog wel met onze eigen handen.

Kwame er dan inzicht, en veroolmoediging, en bekeering. Het zou een goede voorbereiding zijn voor hemelvaartsdag; de dag, die wijding en kracht te geven heeft aan ons aardse leven; de dag die ons zegt, dat Christus inging in den hemel zelve, en dat nu daar de werkelijkheid is en het ware heilgdom, en dat wij van daaruit hier op aarde hebben te leven.

U.

v. A.

KERKELIJK LEVEN

Nieuw kerkrecht.

In „De Heraut“ van 1 Mei j.l. komt Prof. Dr. H. H. Kuyper op tegen mijn spreken van „nieuw kerkrecht“. Hij neemt daar mijn artikel „Het nieuwe kerkrecht in de praktijk“ in „De Reformatie“ van 15 April j.l. over, en schrijft dan o.m.: „Dit nu zou een nieuw kerkrecht zijn, dat volgens hem hiërarchie zou wezen...“ Later gaat hij voort: „Een nieuw kerkrecht, dat eerst thans in praktijk zou worden gebracht is, wat de Classis Drachten deed, dus zeker niet“. Nu heb ik dit laatste ook niet gezegd. Ik schreef niet: het nieuwe kerkrecht voor het eerst in de praktijk; evenmin als ik het deed voorkomen, alsof dit nieuwe kerkrecht eerst dit of het vorige jaar werd voorgesteld. Doch wanneer de bedoelde kerkrechtelijke theorie eerst sedert omstreeks 1926 als de juiste, goed-Gereformeerde, wordt gedoceerd en de praktijk gaat beheerschen, mag men toch wel spreken van „nieuw kerkrecht“. En het getuigt wel van weinig kennis en van onnoozelheid op dit gebied, wanneer men deze qualificatie van „nieuw“ wil afwijzen met een beroep op 1926: dat dit kerkrecht ook al in 1926 werd toegepast of in praktijk gebracht! Nu mogen anderen dit doen, Prof. Dr. H. H. Kuyper wacht zich daar wel voor. Hij beroept zich op Fransche en Westminsterse Synodes enz. Daarover echter kan ik elders handelen. Maar toch vermijdt ook hij deze fout nu niet geheel, wanneer hij zich op Prof. Dr. H. Bouwman beroept, als hij schrijft: „En of Prof. Bouwman... niet beter wist, wat Gereformeerd kerkrecht is dan Prof. Greydanus... moge ieder beoordeelen“. Dit beoordeelen door ieder kan slechts geschieden uit het werk van Prof. Dr. H. Bouwman: „Gereformeerd kerkrecht“. En dit verscheen toch eerst na 1926, het eerste deel in 1928. En dat is hier niet zonder betekenis, zooals we zullen zien. Ook kan men voor dit nieuwe kerkrecht „De Bazuin“ nagaan, maar dan toch ook eerst na 1926.

Maar wat Prof. Dr. H. H. Kuyper zelf aangaat. In 1923, dus nog maar 15 jaar geleden, en maar een 3-tal jaren vóór 1926, kwam tot hem, evenals tot Prof. Dr. H. Bouwman, uit Amerika de vraag, of eene classis, of deputaten namens eene classis, het recht hebben een kerkeraad of kerkeraadsleden uit hun ambt te ontzetten. Hij heeft op die vraag geantwoord in „De Heraut“ van 6 Mei 1923. Hij schrijft daar onder het hoofd Afzetting van een kerkeraad dit volgende:

„Dat ook uit onze zusterkerken in Amerika ons vragen worden toegezonden met verzoek daarop in „De Heraut“ een publiek antwoord te geven, verblijdt ons. Niet alleen, omdat dit toont, hoe ook onder onze Hollanders in Amerika „De Heraut“ gelezen wordt en invloed heeft, maar omdat er uit blijkt, dat de band met het moederland en met de Gereformeerde Kerk in Nederland niet wordt verbroken.“

Hebben we daarom gaarne voldaan aan het verzoek tot ons gericht, om ons uit te spreken over de vraag.

5) Ecclesias parochialis proprie et per se esse Ecclesias; alias conjunctiones, si quae Ecclesiae dicuntur, non nisi per accidens aut per aliud tales esse et dici, p. 256.

6) Probl. An Ecclesia parochialis ordine naturae generantis praecedat classis; et illius constitutio, ac formatio, explicitam confederationem, et exercitium correspondentiae classicae. Resp. Aff. ut... res quae unitur cum alia suam unionem, sic debet prius esse Ecclesia, ejusque ordinatum et formatum regimen in se, antequam extrinsecā relatione ad alias possit referri et in toto colectivo cum his coordinari, p. 285/286.

7) Probl. An intrinseca et propria potestas Ecclesiastica Ecclesiae et presbiterii particularis dependeat in actu primo et secundo, in esse et in exercitio a perpetuo influxu et causalitate combinationis classicae aut synodicae, ut radii a sole, ut arbor a radice, ut fluvius a fonte, ut domus a fundamento, ut sensus et motus membrorum a capite. Resp. Neg. quia pendet a solo Christo autocratically, tanquam capite et radice, et a membris istius ministerialiter, et applicative; quae etiam sunt potestatis istius subjectum adequatum, p. 286.

8) Probl. An et quomodo coetus classici aut synodici sint et dici possint Ecclesia, aut Ecclesiae visibiles et particulares. Resp. 1. Ecclesia una in singulari numero proprie dici non possunt; sed tropice, quia repraesentant Ecclesias, et associantur et agunt in illo coetu quasi Ecclesia una... 2. Ecclesiae unitae seu combinatae (in plurali numero) dicuntur, non primo et immediate, sed secundo et mediate, per delegationem scilicet: quia sunt aliqui ab Ecclesiis delegati, in quibus et per quos Ecclesiae delegantes intelliguntur ibi convenire et agere, et sic actualiter suam correspondentiam exercere, p. 286.

9) ... quod Ecclesia quaelibet particularis per se sit, et dicatur Ecclesia, et consequenter primum ac proprium subiectum sit Potestatis Ecclesiasticae; non minus quam homo quilibet est subiectum facultatis intelligendi, p. 183.